

سروری یا بقا

تلاش آمریکا برای سلطه بر جهان

نوام چامسکی

ترجمه

مهدی غبرائی - میرحسن رئیسزاده

نشر آبی

۱۳۸۷

Chomsky, Noam

چامسکی، نوام، ۱۹۲۸ -
سروری یا بقا: تلاش آمریکا برای سلطه بر جهان / نوام چامسکی؛
[ترجمه] مهدی غبرائی، میرحسن رئیس‌زاده.

تهران، نشر آبی، ۱۳۸۷.

۳۲۴ ص.
964-5709-88-1

فیبا

Hegemony or survival: America's quest
for global dominance, 2004.

کتاب حاضر با عنوان «سلطه یا بقا: طرح سلطه‌ی آمریکایی»
در سال ۱۳۸۵ توسط انتشارات دیگر و با ترجمه علیرضا
نقوی به چاپ رسیده است.

سلطه یا بقا: طرح سلطه‌ی آمریکایی.

امپریالیسم.

فوانین یک‌جانبه (حقوق بین‌الملل).

دخالت (حقوق بین‌الملل).

تروریسم دولتی.

جنگ با تروریسم، ۲۰۰۱ م -

ایالات متحده - روابط خارجی - ۲۰۰۱ م.

ایالات متحده - روابط خارجی - قرن ۲۰ م.

ایالات متحده - سیاست نظامی.

غبرائی، مهدی، ۱۳۲۴ - ، مترجم.

رئیس‌زاده لنگرودی، میرحسن ، مترجم.

۱۳۸۶ م ۸ ج ۲/ ۸۹۰۲

۳۲۷/۷۳۰۹۰۵۱

۱۰۵۹۴۲۴

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست‌نویسی

یادداشت

یادداشت

عنوان دیگر

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

شناسه افزوده

رده‌بندی کنگر

رده‌بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

نشر آبی

سروری یا بقا:

تلاش آمریکا برای سلطه بر جهان

نوام چامسکی

ترجمه مهدی غبرائی، میرحسن رئیس‌زاده

نشر آبی

تهران، خیابان کریمخان زند، شماره ۱۰۹، تلفن ۸۸۸۴۳۵۲۵

● چاپ اول ۱۳۸۷ ● تیراژ ۱۱۰۰ نسخه ● چاپ: حیدری ● لینوگرافی: نگارگران

شابک ۱-۸۸-۵۷۰۹-۹۶۴ ISBN 964 - 5709 - 88 - I

۳۹۰۰ تومان

فهرست مطالب

۹	مدخل مترجمان
۱۱	مقدمه
۱۵	فصل ۱. اولویت‌ها و چشم‌اندازها
۱۶	دو ابر قدرت
۱۹	قلمرو دشمن
۲۳	دشمن در خارج
۲۷	فصل ۲. کلان استراتژی امپراتوری
۲۸	اعمال سروری
۳۴	موازن تازه حقوق بین‌الملل
۴۴	قانون‌گرایی
۴۷	حقوق و نهادهای بین‌المللی
۵۷	نگرانی نخبگان
۶۴	تجاهل

فصل ۳. عصر تازه روشنگری	۷۳
تیمور شرقی و کوسوو	۷۵
لزوم استعمار	۸۲
محافظت بچه‌های تُخس از آلودگی	۸۷
فصل ۴. روزگار خطرناک	۹۹
یک قدم مانده تا جنگ هسته‌ای	۱۰۰
تروریسم بین‌المللی و تغییر رژیم: کوبا	۱۰۸
بی‌اعتنائی ثمربخش	۱۱۸
اصول راهنما	۱۲۰
تروریسم بین‌المللی و تغییر رژیم: نیکاراگوئه	۱۲۶
فصل ۵. ارتباط عراقی	۱۴۳
سناریو در سطح بین‌المللی	۱۴۳
سناریو در سطح داخلی	۱۵۱
مخاطرات بی‌اهمیت	۱۵۸
گردنکشان منتظر فرصت‌اند	۱۶۳
دموکراسی و حقوق بشر	۱۶۸
آزادی از قید استبداد: راه‌حل‌های سازنده	۱۸۰
فصل ۶. تنگناهای استیلا	۱۸۵
فصل ۷. پاتیل عداوت‌ها	۱۹۹
خاستگاه و بلوغ روابط آمریکا - اسرائیل	۲۰۳
کمپ‌دیوید ۲ و فراسوی آن: پیش به سوی «وابستگی نواستعماری دائمی»	۲۱۵

فهرست مطالب ۷

فصل ۸. تروریسم و عدالت	۲۳۵
حقایق بدیهی و تروریسم	۲۳۶
هنر «ناباید کردن» حقایق ناخواسته	۲۴۲
حقایق بدیهی و نظریه جنگ عادلانه	۲۴۹
مقابله با تروریسم	۲۵۹
فصل ۹. کابوس گذرا؟	۲۷۱
فصل ۱۰. یادداشت‌ها	۲۹۷

توضیح لازم

- در جای جای متن کتاب، خواننده به دو گونه اعداد ارجاع داده شده:
 - اعدادی که در گیومه آمده، مربوط به زیرنویس‌های هر صفحه است.
 - اعدادی که بدون گیومه نقل شده، خواننده را به توضیحات فصل دهم کتاب [از صفحه ۲۹۷ به بعد] هدایت می‌کند.

مدخل مترجمان

چامسکی «طنزپرداز»

اخيراً ترجمه‌ای از همین کتاب به دستمان رسید که هم مایه لبخند شد و هم تأسف. لبخند از این جهت که ترجمه ادعایی در هر صفحه سرشار از طنز است و از قول چامسکی نکات خنده‌دار زیادی گفته شده است، مثلاً به این مشت که نمونه خروار است دقت کنید: ایالات متحده به سبب ناکارآمد بودن «تعاونی‌ها» به افغانستان یورش برد! و یا «استالین همان استالین معروف، رئیس یکی از شرکت‌های بزرگ در ایالات متحده بود! و یا «دوسی دونگ» زردپوستی بود که مأمورش کرده بودند چین را اداره کند! و از همه بدتر این که گویا ایران در جنگ با عراق دست‌ها را بالا برده بود. البته متأسف هم شدیم، چون احساس کردیم که چامسکی که در سه دهه اخیر کوشیده است نقاب از چهره زورمداران بردارد، گرفتار عقوبت این تلاش خود شده و بیماری‌های آشنای دوران سالخوردگی، یعنی فراموشی، زوال مغزی و هزار و یک درد بی‌درمان دیگر به سراغش آمده است. اما با رجوع به متن اصلی (انگلیسی) کتاب خیالمان راحت شد. دریافتیم چامسکی همان چامسکی است که همه می‌شناسیم، چامسکی تحلیل‌گر با قدرت تجزیه و تحلیل بی‌بدیل، با همان قدرت استدلال منکوب‌کننده. این بود که تصمیم گرفتیم کتاب را ترجمه کنیم تا شاید قدری آب رفته را به جوی بازگردانیم و به خوانندگان ایرانی اش مزه دهیم

که چامسکی همچنان قدرت ذهنی و تحلیلی مثال‌زدنی‌اش را حفظ کرده و خوشبختانه هنوز آلزایمر به سراغش نرفته است. ما در کتاب حاضر اصلاً و ابداً مدعی نیستیم ترجمه‌ای بی‌عیب و نقص ارائه کرده‌ایم و در همین‌جا از همه خوانندگان فرهیخته‌ای که کتاب را می‌خوانند می‌طلبیم که نقاط ضعف ما را حتماً تذکر دهند. اما سخت روی این ادعای خود ایستاده‌ایم که هرگز چامسکی را با «آرت بوخوالد» اشتباه نمی‌گیریم...

www.ketab.ir

مقدمه

این کتاب را که نقد هوشمندانه‌ای از ساز و کار نظام حکومتی ایالات متحده از درون است، نوام چامسکی، نوشته است، متفکری که بنا به قولی مشهور «بی‌شبهه» بزرگ‌ترین روشنفکر زنده جهان ماست. او نزدیک به ۳۰ سال است که قلم می‌زند و به خیلی از حوزه‌ها سرک می‌کشد، از زبان‌شناسی که رشته تخصصی اوست گرفته تا سیاست، اقتصاد و معضلات اجتماعی. نوشته‌های چامسکی گزندگی خاصی دارد، خواننده‌اش را رها نمی‌کند، او را به چالش می‌گیرد، به صرافتش می‌اندازد تا فقط تماشاگر صحنه نباشد. چامسکی نه لیبرال از نوع استوارت میلی آن است و نه لباس یک مارکسیست کلاسیک برانزده اوست، قبل از هر چیز «آنارشئیست» است، آنارشئیستی نه در معنا و مفهوم سنتی‌اش، بل آنارشئیستی مدرن که به جای بمب قلم در دست دارد و با این ابزار است که می‌کوشد نظامی را که ناعادلانه می‌پندارد یکسر ویران کند، نظامی که قدرتمندان برپا داشته‌اند و با چنگ و دندان و با کمک «صنعت غول‌آسای افکار سازی» پاسش می‌دارند. همان قدرتمندانی که به قول چامسکی نه تنها حامی نظامی هستند که درخور مطالباتشان است، بلکه روزمره هنجارهای تازه‌ای البته با رنگ و لعاب‌های فریبنده وضع و به دیگران یا «غیر خودی‌ها» تحمیل می‌کنند.

چامسکی در این کتاب درواقع به بهانه رویدادهای تروریستی یازدهم سپتامبر، سیاست خارجی تنها ابر قدرت بازمانده از خاکستر جنگ سرد را می‌کاود و نشان می‌دهد

که قبل از فجایع یازدهم سپتامبر هم در روی همین پاشنه می چرخید. ویژگی چشمگیر تحلیل‌های چامسکی این است که در سطح نمی ماند، بلکه به لایه‌های زیرین رویدادها نقب می زند و علت یا علت‌های زیربنایی و واقعی‌شان را برملا می کند، طوری که گاهی یکه می خوریم. سپس استدلال و حتی احتجاج خاص خودش را مطرح می کند. می توانیم با دیدگاه چامسکی موافق باشیم، یا نباشیم. اما یک واقعیت را نمی توانیم نادیده بگیریم: این که آشنایی با دیدگاه‌های او چشم‌ها و گوش‌ها را باز می کند، فرصت می کنیم تا درباره رویدادهایی که با سرنوشت مان به عنوان «فرد» و به عنوان بنی آدم پیوندی تنگاتنگ دارند «بازاندیشی کنیم». او بدین نیست اما در این کتاب برای نخستین بار درباره سرنوشت بشر به عنوان یک نوع (زیستی) هشدار می دهد و نهیب می زند که صدامان را بلند کنیم و دعوتمان می کند در برابر سیاست‌ها و کسانی که می خواهند بشر را به لبه پرتگاه بکشانند پایداری کنیم.

چامسکی در جای جای کتاب «هنجارسازی‌های» قدرتمندان را برملا می کند، هنجارهایی که در چارچوب منافعشان است و «دیگران» یعنی بی قدرت‌ها باید آنها را بپذیرند و گرنه عقوبتی بس هولناک در انتظارشان خواهد بود. چامسکی به خصوص با «جنگ با ترور» که دولت بوش [پسر] راه انداخته است مشکل دارد. او ریشه‌های بی اعتمادی‌اش را می شکافد و به گذشته‌های دور و نزدیک رجعت می کند و انبوهی از مستندات را از پستوها بیرون می کشد و به مدد آنها دیدگاهش را مستدل می کند.

چامسکی در این کتاب به عنوان مدافع سرسخت دموکراسی وارد صحنه می شود، اما درعین حال ابائی ندارد که نارسایی‌ها و نقطه ضعف‌های دموکراسی را برملا کند. او شرح می دهد که قدرتمندانی که در ایالات متحده و در جوامع غربی دیگر بر مسند قدرت نشسته‌اند، هرچا و هر زمان که مناسب بدانند به شعارهایشان واقعی نمی نهند. به خصوص از دستکاری افکار عمومی در ایالات متحده در زمان جنگ عراق یاد می کند و نشان می دهد که قبل از آغاز تهاجم به عراق اکثریت مردم آمریکا باور کرده بودند که صدام سلاح هسته‌ای تهیه می کند و یار غار بن لادن است و در فجایع یازدهم سپتامبر هم دست داشته است.

چامسکی شاید به دلیل جهان‌بینی‌اش راه حل ارائه نمی کند، طوری که گاهی فکر

می‌کنیم نکند از نظر او کافی است «آدم‌های خوب» جای «آدم‌های بد» را بگیرند، اما چامسکی همیشه روی یک نکته اصرار می‌ورزد:

مراقب باشید به رسم «جنگ با ترور» و هزار و یک جنگ دیگر تبعید، یا از آن بدتر سربه‌نیستان نکنند. و توصیه دومش هم این است که گوش به زنگ بودن صرف کافی نیست باید یکراست وسط صحنه مبارزه بیایید و نگذارید قدرتمندان پا را از گلیم خود فراتر بگذارند. گفتن ندارد که در زمانه ما صنعت افکارسازی با تمامی قوا به یاری «از ما بهتران» شتافته است و آنها هم گاهی از آستین خود شبه‌فیلسوف‌ها و نظریه‌پردازانهای ریز و درشتی از قماش رورتنی‌ها، روالزها و ژیک‌ها بیرون می‌کشند و خوش دارند نسخه‌های شفافبخش آنان را به خورد ما بدهند. در اینجا است که هشدارهای چامسکی می‌تواند پادزهری در برابر زهر همه این مجیزگویان نظام مسلط باشد که حتی از تحقیر ما «جنوبی‌ها» هم ابایی ندارند و صاف و پوست‌کنده فقط «شمالی‌ها» و تنها خودشان – خودی‌ها – را شایسته بهره‌مندی حداکثری از مواهب دنیا و سواری گرفتن از ما – غیرخودی‌ها – می‌دانند. از این رو، شاید نوشته چامسکی که باز هم تکرار می‌کنیم، نه انگ مارکسیست به او می‌چسبد و نه لیبرال، شاید بتواند برخی کسان را که هنوز رؤیای آمریکایی درس دارند و منتظرند که این دجال ظهور کند و هزار و یک مشکل کوچک و بزرگ ما را برطرف سازد، بیدار کند و دریابند که موانع سترگ با تکیه بر همت خود ما و پراتیک اجتماعی در درازمدت رفع می‌شود و لاغیر.